

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

2019

GUIDANCE - FOR PRACTITIONERS USE ONLY

Cynnwys

Rhagair	3
Nodiadau i Ddefnyddwyr	4
Adnodd Cymorth Penderfynu	15
Adran 1 – Manylion Personol	15

GUIDANCE - FOR PRACTITIONER USE ONLY

Rhagair

1. Mae'r Adnodd Cymorth Penderfynu (ACP) yn adnodd cenedlaethol i helpu ymarferwyr i gymhwyso'r *Fframwaith Gweithredu Cenedlaethol yng Nghymru ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG (2018) (Y Fframwaith)*. Mae dwy ran i'r fframwaith; mae'r adran gyntaf (Nodiadau i Ddefnyddwyr, tudalennau 4-13), yn nodi canllawiau ar sut i ddefnyddio'r ACP. Mae'r ACP ei hun yn dechrau ar dudalen 14 a dyma'r adran y dylid ei rhoi i'r unigolyn.
2. Dim ond ar y cyd â'r canllawiau yn y Fframwaith y dylid defnyddio'r ACP. Mae'n dwyn ynghyd wybodaeth o weithgarwch asesu anghenion a chymhwyso tystiolaeth mewn un fformat ymarferol er mwyn hwyluso gwneud argymhellion a phenderfyniadau cyson sy'n seiliedig ar dystiolaeth ynghylch cymhwysedd i gael Gofal Iechyd Parhaus (GIP) y GIG yng Nghymru. Dylai pob aelod o staff sy'n defnyddio'r ACP fod yn gyfarwydd ag egwyddorion Fframweithiau ac wedi cael hyfforddiant priodol.
3. Nid oes unrhyw adnodd asesu yn berffaith ac am y rheswm hwnnw, mae'n bwysig bod yr ACP yn cael ei ddefnyddio yn ei gyd-destun. Ni all ddisodli barn broffesiynol ynghylch p'un a yw holl anghenion unigolyn yn dangos pedair nodwedd allweddol angen iechyd sylfaenol ac ni ddylai wneud hynny. Mae ond yn helpu timau amlddisgyblaethol (TAau) i ddangos eu bod wedi gwneud eu penderfyniadau mewn modd rhesymegol a chyson.

Noder: Bwriedir i'r ddogfen hon fod mor glir a hygyrch â phosibl i bobl sy'n cael eu hasesu ar gyfer GIP, a'u teuluoedd a'u gofawyr. Fodd bynnag, er mwyn bod yn feddygol gywir, defnyddir rhai geiriau na fyddant yn ddealladwy ar unwaith i rywun nad yw wedi'i hyfforddi'n broffesiynol. Rhaid i'r Cydgysylltydd Gofal wneud yn siŵr bod unigolion a gofawyr neu gynrychiolwyr (lle y rhoddir cydsyniad), yn deall yr hyn sydd wedi'i ysgrifennu ac yn cytuno arno a bod cymorth eiriolwr yn cael ei gynnig. Er mwyn hwyluso hyn, mae nifer o daflenni wedi'u datblygu er mwyn rhoi cyngor a gwybodaeth am broses asesu GIP mewn fformat sy'n haws ei ddeall i'r rhai sy'n cael eu hasesu a'u teuluoedd/cynrychiolwyr. Mae Llywodraeth Cymru yn ei gwneud yn ofynnol i Fyrddau Iechyd Lleol (BILlau) ddarparu'r taflenni hyn ar gamau priodol o'r broses asesu. Ceir dolenni i'r taflenni hyn ar y gwefannau canlynol:

<https://gweddill.gov.wales/topics/health/nhswales/healthservice/chc-framework/?skip=1&lang=cy>
<http://www.gcsqc.org.uk/>

Mae'r ACP hefyd ar gael ar y gwefannau (fel dogfen Word) a gellir ehangu tudalennau neu flychau yn ôl yr angen.

Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi bod yr ACP yn adnodd cenedlaethol. Ni ddylid newid cynnwys, ychwanegu ato na'i dalfyrru mewn unrhyw ffordd. Fodd bynnag, gall Byrddau Iechyd Lleol atodi eu logo a manylion adnabod cleifion ychwanegol os oes angen (e.e. drwy ychwanegu rhif y GIG, ac ati).

Nodiadau i Ddefnyddwyr

EGWYDDORION SYLFAENOL

(O'r Fframwaith Gweithredu Cenedlaethol yng Nghymru ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG, 2019)

Egwyddor 1: Pobl yn gyntaf.

Mae angen i'r unigolion sy'n troi at ddarparwyr iechyd a gofal cymdeithasol pan fo ganddynt anghenion cymhleth wybod mai eu buddiannau hwy yw prif ystyriaeth y bobl sy'n eu hasesu a'u cefnogi. Bydd hyn i'w weld yn y parch a'r urddas a ddangosir iddynt fel unigolion. Mae gan unigolion sydd ag angen iechyd sylfaenol hawl i gael arian GIP. Felly, dylent deimlo eu bod yn cael eu cefnogi drwy'r broses o benderfynu a ydynt yn gymwys a bod yn hyderus y byddant yn cael gofal o'r ansawdd sy'n ofynnol i ddiwallu eu hanghenion.

Egwyddor 2: Uniondeb y broses benderfynu

Mae aelodau'r Tîm Amlddisgyblaethol (TA) yn gyfrifol am uniondeb eu hasesiadau, cyngor proffesiynol arbenigol a phenderfyniadau a ddylai gael eu tanategu gan resymeg. Dim ond ar sail eu hansawdd y gellir herio asesiadau. Ni ellir eu herio ar seiliau ariannol.

Egwyddor 3: Dim penderfyniadau amdanaf heb yn wybod i mi.

Unigolion eu hunain yw'r arbenigwyr ar eu bywydau eu hunain. Rhaid eu cynnwys hwy a/neu eu gofalwyr (boed yn rhai â thâl neu'n rhai di-dâl) fel cydgynhyrchwyr wedi'u grymuso yn ystod y broses asesu a chynllunio gofal. Pan fo canlyniadau ariannol neu emosiynol i'r opsiynau gofal sydd ar gael, ni ddylai gweithwyr proffesiynol osgoi cael sgysiau gonest ac aeddfed gyda'r unigolyn a/neu ei gynrychiolydd. Rhaid i weithwyr proffesiynol gofio efallai y bydd angen i rai unigolion gael cymorth neu eiriolaeth er mwyn mynegi eu dymuniadau, eu teimladau a'u dyheadau.

Egwyddor 4: Dim oedi cyn diwallu anghenion unigolyn oherwydd trafodaethau ariannu.

Ni ddylai'r unigolyn brofi unrhyw oedi cyn i'w anghenion gael eu diwallu am nad yw asiantaethau'n cydweithio'n effeithiol â'i gilydd. Rhaid ystyried opsiynau cydariannu a chyllidebau cyfun os gall y rhain hyrwyddo ymatebion cyflymach ac, o ganlyniad i hynny, mwy effeithlon i anghenion a dewisiadau unigolyn. Mae gan gomisiynwyr gyfrifoldeb i ddatrys pryderon/anghydfodau cyn gynted â phosibl.

Egwyddor 5: Deall y diagnosis; canolbwyntio ar yr angen.

Nid yw pobl yn eu diffinio'u hunain yn ôl eu diagnosis meddygol ac ni ddylai'r gweithwyr proffesiynol sy'n eu cefnogi wneud hynny ychwaith. Rhaid i ddarparwyr iechyd a gofal cymdeithasol gydweithio er mwyn meithrin dealltwriaeth gyfannol o angen a'r effaith ar fywyd dyddiol yr unigolyn. Dylai unrhyw gamau asesu, trin a chynllunio a chomisiynu gofal tymor hwy geisio darparu cymorth o ansawdd sydd wedi'i deilwra, sy'n cefnogi annibyniaeth gymaint â phosibl ac sy'n canolbwyntio ar y pethau pwysicaf ym marn yr unigolyn a'i ofalwyr.

Egwyddor 6: Gofal cydgysylltiedig a pharhad.

Mae gofal tameidiog yn peri pryder, yn anniogel ac yn gostus. Gall arwain at newid diangen i drefniadau byw, sydd yn ei dro yn creu ansefydlogrwydd ac ansicrwydd. Rhaid gwneud pob ymdrech i osgoi tarfu ar drefniadau gofal lle bynnag y bo'n bosib, neu i ddarparu trefniadau pontio esmwyth a diogel pan fo angen newid er budd yr unigolyn. Pan ddaw unigolyn y

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

trefnwyd ei ofal drwy Daliadau Uniongyrchol yn gymwys i gael arian GIP, rhaid i'r bwrdd iechyd gydweithio ag ef gyda'r bwriad o gydgyhyrchu a gwneud pob ymdrech i gynnal parhad y personél sy'n darparu'r gofal, os yw'r unigolyn yn dymuno hynny.

Rhaid i'r unigolyn a'i ofalwyr gael cyswllt a enwir y gallant droi ato am gyngor a chymorth, a all gydgyssylltu ymateb cyflym i unrhyw newid mewn angen.

Egwyddor 7: Cyfathrebu.

Cyfathrebu gwael sydd wrth wraidd y mwyafrif llethol o gwynion, pryderon ac anghydfodau. Mae'n annerbyniol i weithwyr proffesiynol honni nad oes ganddynt amser i gyfathrebu - bydd yn cymryd mwy o amser i unioni'r sefyllfa'n nes ymlaen a byddant wedi colli ymddiriedaeth. Yn ôl natur y rhyngweithio, bydd angen cyfathrebu'n glir â'r unigolion sy'n ceisio ein help a'u gofalwyr.

Rhaid cymryd mwy o ofal i gyfathrebu'n ofalus gan ddefnyddio dulliau cyfathrebu dewisol yr unigolyn. Hefyd, mae angen darparu gwybodaeth ar y fformatau mwyaf priodol, gan gynnwys copïau o ddogfennau asesu a chynllunio gofal perthnasol.

Lle bo'n bosibl, dylai'r gweithiwr proffesiynol geisio canfod dull cyfathrebu dewisol pob unigolyn cyn cynnal unrhyw asesiad. Rhaid i asesiadau ynghyd ag unrhyw wasanaethau gofal a chymorth a ddarperir fod yn sensitif yn ieithyddol.

Caiff defnyddwyr a gofalwyr eu grymuso os gallant siarad â staff yn eu hiaith gyntaf. Mae'n bwysig cydnabod y cysyniad o angen iaith. I lawer o siaradwyr Cymraeg, mae iaith yn elfen hanfodol o'i gofal. Bydd llawer o bobl ond yn gallu cyfathrebu a chyfrannu'n effeithiol at eu gofal fel partneriaid cyfartal drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae cyfathrebu effeithiol yn elfen allweddol o waith asesu ac unrhyw gymorth a ddarperir.

Mae'r un ystyriaethau'n berthnasol i ddefnyddwyr Iaith Arwyddion Prydain (BSL). Awgryma'r dystiolaeth ei bod hi'n well gan ddefnyddwyr BSL gyfathrebu'n uniongyrchol â gweithwyr proffesiynol a all gyfathrebu'n rhugl mewn BSL wrth drafod anghenion gofal a chymorth. Mae llawer o awdurdodau lleol yn cyflogi gweithwyr cymdeithasol arbennig sy'n gweithio gyda phobl fyddar ac yn gallu cyfathrebu gan ddefnyddio BSL. Mae'r rhan fwyaf o awdurdodau lleol yn cyflogi gweithwyr cymdeithasol arbenigol i bobl fyddar a all helpu gydag asesiadau.

Mewn achosion pan na all gweithwyr proffesiynol gyfathrebu'n uniongyrchol gan ddefnyddio BSL, bydd yn rhaid defnyddio dehonglwr yn uniongyrchol neu drwy gyswllt cyfrifiadur fideo.

Bydd angen i bob gweithiwr proffesiynol sy'n asesu anghenion pobl ag anawsterau lleferydd a chyfathrebu difrifol ganfod beth yw dull cyfathrebu dewisol yr unigolyn cyn dechrau'r asesiad. Efallai y bydd angen cymorth y Ganolfan Genedlaethol ar gyfer Technoleg Gynorthwyol Electronig er mwyn helpu i gynnal asesiadau sy'n ymwneud yn benodol â chyfathrebu.

Rhaid i unrhyw benderfyniad ynghylch cymhwysedd gael ei esbonio'n glir ac yn broffesiynol i unigolyn. Gweler Cyfleu'r Penderfyniad ynghylch Cymhwysedd.

PROSES

4. Mae'r broses ar gyfer asesu a phenderfynu a yw unigolion yn gymwys i gael GIP yn cael ei disgrifio'n fanwl yn **Adran 4** o'r Fframwaith Gweithredu Cenedlaethol yng Nghymru ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG (2019). Dylai timau amlddisgyblaethol gyfeirio at y ddogfen honno yn uniongyrchol; **nid yw'r** cynnwys yn cael ei ailadrodd yn yr Adnodd Cymorth Penderfynu ("ACP") hwn.
5. Nid yw'r ACP yn asesiad ynddo'i hun ac nid yw'n disodli barn broffesiynol wrth benderfynu ynghylch cymhwysedd. Yn syml, dull ydyw o gofnodi'r rhesymeg a hwyluso proses resymegol a chyson o wneud penderfyniadau.
6. Cyn ei ddefnyddio, mae'n rhaid cynnal asesiad amlddisgyblaethol cynhwysfawr o anghenion iechyd a gofal cymdeithasol unigolyn a'r canlyniadau y mae'n dymuno'u gweld. Dylai'r tîm amlddisgyblaethol ddefnyddio'r adnodd hwn i'w helpu i ystyried nid yn unig yr anghenion cyffredinol, ond hefyd y rhyngweithio rhwng yr anghenion, a thystiolaeth o asesiadau risg perthnasol.

Sut y dylid ymdrin â chydysniad o fewn yr ACP?

7. Ymdrinnir â'r maes hwn yn fanylach yn **Adran 3** o'r Fframwaith. Os oes gan yr unigolyn dan sylw y galluedd i gydsynio, dylid cael ei gydsyniad ar sail gwybodaeth cyn cwblhau'r ACP (os nad yw cydsyniad ar sail gwybodaeth eisoes wedi'i gael drwy restr wirio). Mae angen i'r cydsyniad hwn gwmpasu cwblhau'r adnodd a rhannu gwybodaeth berthnasol rhwng y gweithwyr proffesiynol sy'n gysylltiedig â'r achos.
8. Os oes pryder nad oes gan yr unigolyn y galluedd i gydsynio i'r broses asesu nac i wybodaeth gael ei rhannu, dylid penderfynu ar hyn yn unol â Deddf Galluedd Meddyliol 2005 a'r cod ymarfer cysylltiedig. Efallai y bydd angen gwneud penderfyniadau 'er budd yr unigolyn', gan gofio bod disgwyl i bawb a all fod yn gymwys i gael GIP gael y cyfle i gael asesiad o gymhwysedd. Nodir yr hyn y dylid ei wneud mewn sefyllfaoedd o'r fath yn **Adran 3** o'r Fframwaith.
9. Nid yw'r ffaith bod unigolyn yn ei chael hi'n anodd iawn mynegi ei farn yn golygu nad oes ganddo'r galluedd i wneud penderfyniad. Dylid sicrhau bod cymorth ac addasiadau priodol ar gael yn unol â'r Ddeddf Galluedd Meddyliol a deddfwriaeth cydraddoldeb.
10. Bydd protocolau rhannu data cadarn, mewn sefydliadau a rhyngddynt, yn helpu i sicrhau y caiff cyfrinachedd ei barchu tra bod yr holl wybodaeth angenrheidiol ar gael i gwblhau'r ACP. (Gweler **Cyfleu'r Penderfyniad/ Rhannu Gwybodaeth** yn ddiweddarach yn y ddogfen hon)

Rôl yr unigolyn yn y broses

11. Dylid gwahodd yr unigolyn i fod yn bresennol neu gael ei gynrychioli lle y bo'n ymarferol. Dylid cynnal yr asesiad o anghenion sy'n llywio'r broses o gwblhau'r ACP gyda gwybodaeth a chydysniad yr unigolyn a dylai gael pob cyfle i gyfranogi. Dylai gael cyfle i gael ei gefnogi neu ei gynrychioli gan ofalwr, aelod o'r teulu, ffrind neu eiriolwr os bydd yn dymuno hynny. Dylai'r broses asesu cymhwysedd gynnwys y rhai sydd â gwybodaeth uniongyrchol am yr unigolyn a'i anghenion.
12. Golyga hyn y dylai'r unigolyn neu ei gynrychiolydd/cynrychiolwyr gael rhybudd rhesymol y bydd yr ACP yn cael ei gwblhau er mwyn ei alluogi i drefnu i aelod o'r teulu neu unigolyn arall fod yn bresennol, gan ystyried ei amgylchiadau personol. Os na fydd yn ymarferol i'r unigolyn (na'i gynrychiolydd) fod yn bresennol, dylid gofyn iddo am ei sylwadau a'u hystyried wrth gwblhau'r ACP. Dylai'r rhai sy'n cwblhau'r ACP gofnodi ym mha ffordd y gwnaeth yr unigolyn (neu ei gynrychiolydd) gyfrannu at yr asesiad o'i anghenion ac, os na wnaeth gymryd rhan yn y broses, y rhesymau dros hynny.
13. Hyd yn oed pan na fydd unigolyn wedi dewis rhywun arall i'w gefnogi neu ei gynrychioli, os bydd cydsyniad wedi'i roi dylid ystyried barn a gwybodaeth aelodau o'r teulu.
14. Dylai'r gwaith o gwblhau'r ACP gael ei drefnu fel bod yr unigolyn yn deall y broses ac yn cael cyngor a gwybodaeth i'w alluogi i gymryd rhan mewn penderfyniadau ar sail gwybodaeth ynghylch y gofal a'r cymorth a roddir iddo yn y dyfodol. Dylai'r rhesymau dros unrhyw benderfyniadau fod yn dryloyw a dylid eu dogfennu'n glir.

Pwy all gwblhau'r ACP?

15. Mae aelodau Timau Amlddisgyblaethol (TA) yn gyfrifol am weithio gyda'r unigolyn a/neu'i gynrychiolwyr i gynnal asesiad trylwyr a gwrthrychol o anghenion, rhoi cyngor arbenigol i'r BILL ar gymhwysedd yr unigolyn i gael GIP a gwneud argymhellion ynghylch y lleoliad a'r set sgiliau sydd eu hangen i weithredu'r cynllun gofal a gyd-gynhyrchwyd.
16. Mae'r TA yn cydweithio i goladu ac adolygu'r wybodaeth berthnasol am anghenion iechyd a gofal cymdeithasol yr unigolyn. Mae'r TA yn defnyddio'r wybodaeth hon er mwyn helpu i nodi anghenion yr unigolyn yn gliriach, drwy gwblhau'r Adnodd Cymorth Penderfynu ac wedyn yn cydweithio i lunio barn broffesiynol ar b'un a yw'r unigolyn yn gymwys i gael GIP, a adlewyrchir yn ei argymhelliad. Gelwir y broses hon yn asesiad amlddisgyblaethol o gymhwysedd i gael GIP. Dylai'r tîm amlddisgyblaethol ddefnyddio'r adnodd hwn er mwyn ei helpu i ystyried, nid yn unig anghenion cyffredinol yr unigolyn, ond y modd y mae'r anghenion hyn yn rhyngweithio â'i gilydd a thystiolaeth o asesiadau risg perthnasol. Ar y llaw arall, **ni** ddylid cwblhau'r ACP heb asesiad amlddisgyblaethol o anghenion.

17. Mae'r ACP yn darparu dull gweithredu sy'n seiliedig ar anghenion ar gyfer ymarferwyr drwy gyfleu angen yn seiliedig ar 12 o 'feysydd gofal' (gan gynnwys maes agored ar gyfer anghenion na ellir eu cynnwys yn hawdd yn yr 11 o barthau eraill). Mae pedair adran i'r adnodd:

- Adran 1 - Manylion personol.
- Adran 2 – Meysydd gofal.
- Adran 3 – Argymhellion.
- Adran 4 – Ffurflen Monitro Cydraddoldeb.

18. Dylai'r dogfennau fod yn drefnus e.e. eu coladu mewn un ffolder neu adran o nodiadau'r claf, er mwyn sicrhau y gellir nodi'r broses GIP a'r canlyniadau'n hawdd drwy ddefnyddio trywydd archwilio clir. Os yw BILL yn defnyddio cofnodion electronig, mae'n rhaid cymhwyso'r un egwyddorion, h.y. mae'n rhaid i'r wybodaeth gael ei threfnu a'i choladu'n un ffolder er mwyn sicrhau bod modd cynnal gwiriadau priodol i gadarnhau bod y broses yn cael ei dilyn a bod canlyniadau yn hawdd eu nodi.

19. Os yw'r asesiad integredig a goladwyd a'r cynllun gofal yn ddigon trylwyr, nid oes angen dyblygu gwaith papur drwy gopïo gwybodaeth ar ddogfen yr ACP. O dan yr amgylchiadau hyn, bydd yn dderbyniol i gwblhau'r canlynol yn unig:

- Taflen Grynhoi ACP (matrices)
- y cofnod cryno o argymhelliad a rhesymeg y TA ynglŷn â chymhwysedd
- y Ffurflen Monitro Cydraddoldeb

Y Defnydd o "Feysydd Gofal"

20. Bwriedir i'r ACP sicrhau y caiff yr holl ffactorau sy'n effeithio ar gymhwysedd unigolyn i gael GIP eu hystyried wrth wneud y penderfyniad, waeth beth fo'r grŵp cleientiaid na'r diagnosis. Gall ymarferwyr ddefnyddio'r adnodd i ddwyn yr amrywiol anghenion mewn 12 o 'feysydd gofal', neu feysydd angen cyffredinol, ynghyd a'u cofnodi. Mae pob maes wedi'i rannu'n nifer o lefelau. Mae'r lefelau yn cynrychioli hierarchaeth o'r lefel isaf i'r lefel uchaf bosibl o angen (a chymorth sydd ei angen) fel y dylai fod modd, waeth beth fo lefel yr angen o fewn maes penodol, ei leoli o fewn y disgrifyddion a ddarperir. Y meysydd yw:

- Anadlu
- Maeth
- Ymataliaeth
- Iechyd croen
- Symudedd
- Cyfathrebu
- Gwybyddiaeth
- Anghenion Seicolegol ac Emosiynol
- Ymddygiad
- Therapiau Cyffuriau a Meddyginiaeth
- Cyflyrau Ymwybyddiaeth Newidiedig
- Anghenion Gofal Arwyddocaol Eraill.

21. Dylai cwblhau'r adnodd roi darlun cynhwysfawr o anghenion yr unigolyn sy'n nodi eu natur, pa mor gymhleth a dwys ydynt a/neu pa mor anodd ydynt i'w rhagweld - ac felly ansawdd a/neu lefel (gan gynnwys parhad) y gofal sydd ei angen i ddiwallu anghenion yr unigolyn. Dengys Ffigur 1 sut y gall meysydd yn yr Adnodd Cymorth Penderfynu ddangos (yn unigol a thrwy'r ffordd y maent yn rhyngweithio) gymhlethdod a dwyster anghenion a/neu pa mor anodd ydynt i'w rhagweld. Mae'r darlun cyffredinol, a'r disgrifyddion o fewn y meysydd eu hunain, hefyd yn ymwneud â natur anghenion.

Rhaid canolbwyntio ar gynnal asesiad cyflawn a chyfannol o'r unigolyn yn hytrach na sgoriau'r ACP ar eu pen eu hunain.

Sgorio meysydd – Lefelau Angen

22. Mae pob maes wedi'i isrannu'n ddatganiadau o anghenion sy'n cynrychioli dim anghenion ('Dim' yn y tabl isod), isel (I), cymedrol (C), uchel (U), difrifol (D) neu flaenoriaeth (B), yn dibynnu ar y maes (gweler Ffigur 1). Nodir eu disgrifyddion manwl yn y 12 o dablau meysydd i'w cwblhau yn ddiweddarach yn y ddogfen hon.
23. Mae'r disgrifyddion yn yr ACP yn enghreifftiau o'r mathau o angen a all fod yn bresennol. Dylid eu hystyried yn ofalus ond efallai na fyddant yn disgrifio amgylchiadau pob unigolyn yn ddigonol bob amser. Disgwylir i aelodau'r TA ddod i gasgliad ar y cyd ynghylch lefel yr angen ym mhob un o'r meysydd ac, felly, ynghylch p'un a yw'r unigolyn yn gymwys i gael GIP.
24. Fodd bynnag, ar ôl ystyried yr holl dystiolaeth berthnasol, os bydd yn anodd penderfynu neu gytuno ar y lefel, dylai'r TA ddewis yr uchaf o'r lefelau sy'n cael eu hystyried a chofnodi'r dystiolaeth mewn perthynas â'r penderfyniad ac unrhyw wahaniaeth barn pwysig a pha ymarferwyr sy'n arddel y safbwyntiau gwahanol. Dylai'r wybodaeth hon gael ei chrynhai yn yr argymhelliad cyffredinol. Ni ddylid cofnodi bod gan unigolyn anghenion sydd rhwng dwy lefel. Mae'n bwysig bod gwahaniaeth barn ar y lefel briodol yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael ac nid ar ragdybiaethau ynghylch anghenion unigolyn na thybiaethau cyffredinol ynghylch effeithiau cyflwr penodol.
25. Mae'n bwysig y caiff geiriad lefelau meysydd eu hystyried yn ofalus ac na wneir tybiaethau. Nid yw'r ffaith bod gan unigolyn gyflwr a ddisgrifir fel un 'difrifol' o reidrwydd yn golygu y dylid ei roi ar lefel 'ddifrifol' y maes perthnasol. Yn yr un modd, nid yw'r ffaith bod asesiad risg yn nodi bod risg 'uchel' o reidrwydd yn golygu y dylid rhoi unigolyn ar lefel 'uchel' y maes perthnasol. Lefel y maes y mae ei ddisgrifiad yn cyd-fynd agosaf â'i anghenion y dylid ei dewis (er enghraifft, nid yw'r ffaith bod unigolyn yn cael ei ddisgrifio fel un sydd ag anabledau dysgu 'difrifol' o reidrwydd yn golygu y dylid ei roi ar lefel 'ddifrifol' maes Gwybyddiaeth).
26. Dylid defnyddio'r broses garlam bob amser ar gyfer unrhyw unigolyn â chyflwr sy'n dirywio'n gyflym a all fod yn mynd i mewn i gyfnod terfynol. Ar gyfer pobl eraill sydd â chyflwr sy'n dirywio'n arafach ac y gellir rhagweld yn rhesymol bod eu hanghenion, felly, yn debygol o gynyddu yn y dyfodol agos, dylai lefelau'r meysydd a ddewisir fod yn

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

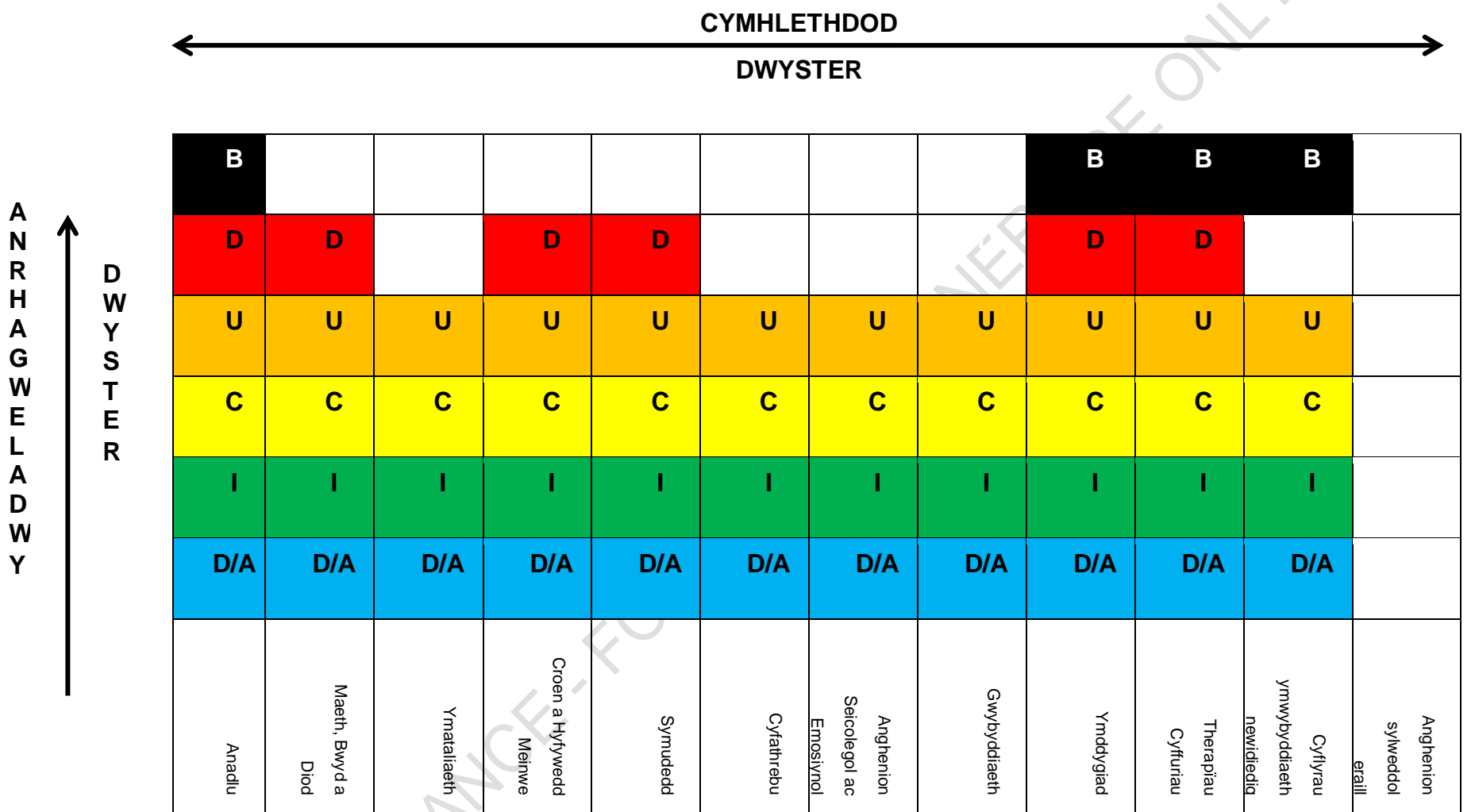
seiliedig ar anghenion cyfredol ond dylid cofnodi'r newid tebygol mewn anghenion yn y blwch tystiolaeth ar gyfer y maes hwnnw a'i ystyried yn yr argymhellion a wneir. Gallai hyn olygu y gwneir penderfyniad y dylent fod yn gymwys i gael Gofal Iechyd Parhaus y GIG ar unwaith (e.e. cyn i'r dirywiad ddigwydd mewn gwirionedd) neu, os na wneir hynny, y rhoddir dyddiad ar gyfer adolygiad cynnar o'u hanghenion a'u cymhwysedd posibl. Barn broffesiynol sy'n seiliedig wybodaeth am ddatblygiad tebygol y cyflwr a ddylai benderfynu pa opsiwn a ddilynir.

27. Dylid cofio y gallai anghenion ar wahân mewn sawl maes fod yn gysylltiedig ag un cyflwr. Er enghraifft, bydd gan unigolyn â nam gwybyddol bwysoliad ym maes gwybyddiaeth ac, o ganlyniad, mae'n bosibl y bydd ganddo anghenion cysylltiedig mewn meysydd eraill, y dylid cofnodi a phwysoli pob un ohonynt yn eu rhinwedd eu hunain.
28. Mae rhai meysydd yn cynnwys lefelau angen sydd mor fawr y gallent gyrraedd lefel 'blaenoriaeth' (a fyddai'n nodi angen iechyd sylfaenol), ond nid yw eraill yn cynnwys lefelau o'r fath. Mae hyn am yr ystyrir nad yw'r anghenion mewn rhai meysydd byth yn cyrraedd lefel lle y dylent nodi, ar eu pen eu hunain, fod unigolyn yn gymwys i gael GIP; yn hytrach byddent yn rhan o ystod o anghenion a allai, gyda'i gilydd, fod yn gyfystyr ag angen iechyd sylfaenol.
29. Ym mhob maes mae lle i gyfiawnhau pam mae lefel benodol yn briodol, yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael am yr anghenion a aseswyd. Mae'n bwysig y caiff anghenion eu disgrifio mewn ffyrdd mesuradwy, gan ddefnyddio arbenigedd clinigol, a'u hategu â chanlyniadau adnoddau asesu priodol a ddilyswyd lle y bo'n berthnasol.
30. Ni ddylid ymylu anghenion am eu bod yn cael eu rheoli'n llwyddiannus. Mae anghenion a reolir yn dda yn dal i fod yn anghenion. Dim ond os bydd y gwaith o reoli angen gofal iechyd yn llwyddiannus wedi lleihau angen parhaus yn barhaol neu wedi'i ddileu y bydd hyn yn effeithio ar gymhwysedd unigolyn i gael Gofal Iechyd Parhaus y GIG. Fodd bynnag, mae ffyrdd gwahanol o adlewyrchu'r egwyddor hon wrth gwblhau'r ACP. Er enghraifft, os bydd ymyriadau seicolegol neu ymyriadau tebyg yn mynd i'r afael â phroblemau ymddygiadol yn llwyddiannus, dylid ystyried yr angen presennol pe bai'r cymorth hwnnw'n cael ei dynnu'n ôl neu pe na bai ar gael mwyach a dylid adlewyrchu hyn ym maes Ymddygiad.
31. Ni fwriedir i'r egwyddor hon gael ei chymhwyso yn y fath fodd fel y dylid cofnodi cyflyrau iechyd corfforol a reolir yn dda fel pe na bai'r unigolyn yn cael meddyginiaeth na gofal na chymorth arferol arall. Er enghraifft, os bydd anghenion yn cael eu rheoli drwy roi meddyginiaeth i unigolyn (er mwyn diwallu anghenion ymddygiadol neu anghenion iechyd corfforol), efallai y bydd yn briodol adlewyrchu hyn ym maes Therapiau Cyffuriau a Meddyginiaeth. Yn yr un modd, os na fydd cyflwr croen rhywun yn cael ei waethygu gan y ffaith ei fod yn anymataliol am ei fod yn cael gofal ataliaeth da, ni fyddai'n briodol pwysoli maes croen fel pe na bai'r gofal ataliaeth yn cael ei ddarparu.

32. Gall fod amgylchiadau lle y bydd gan unigolyn anghenion penodol nas cwmpesir gan yr 11 cyntaf o feysydd gofal diffiniedig yn yr ACP. Yn y sefyllfa hon, yr aseswyr sy'n gyfrifol am nodi lefel yr anghenion a'r math o anghenion yn y 12^{fed} maes "ychwanegol" a ddarperir a elwir yn 'Anghenion Gofal Iechyd Arwyddocaol Eraill' a'u cofnodi ac am ystyried hyn wrth benderfynu a oes gan unigolyn angen iechyd sylfaenol. Ni ddylid defnyddio'r ffaith bod y maes hwn ar gael i effeithio'n amhriodol ar y penderfyniad terfynol ynghylch a yw unigolyn yn gymwys i gael GIP.

GUIDANCE - FOR PRACTITIONER USE ONLY -

Ffigur 1: Sut mae'r meysydd gofal gwahanol wedi'u rhannu'n lefelau angen.

Allwedd: D/A = Dim anghenion   I = Isel   C = Cymedrol   U = Uchel   D = Difrifol   B = Blaenoriaeth

CWBLHAU'R ACP A NODI ANGEN IECHYD SYLFAENOL

33. Ar ddiwedd yr ACP, mae taflen gryno i roi trosolwg o'r lefelau a ddewiswyd a chrynodeb o anghenion yr unigolyn, ynghyd ag argymhelliad y TA ynghylch p'un a yw'n gymwys i gael GIP ai peidio. Disgwylid argymhelliad clir bod yr unigolyn yn gymwys i gael GIP o dan y ddau amgylchiad canlynol:

- Anghenion lefel **blaenoriaeth** mewn unrhyw un o'r pedwar maes lle y ceir y lefel hon.
- Cyfanswm o ddau neu fwy o achosion o anghenion **difrifol** a nodwyd ar draws yr holl feysydd gofal.

Pan geir y canlynol, gall hyn hefyd nodi bod angen iechyd sylfaenol y mae angen ei ystyried ymhellach:

- un maes y cofnodwyd ei fod yn ddifrifol, ynghyd ag anghenion mewn sawl maes arall, neu
- sawl maes ag anghenion uchel a/neu gymedrol,

34. O dan yr amgylchiadau hyn mae angen cofnodi rhesymau clir dros y penderfyniad p'un a oes gan yr unigolyn angen iechyd sylfaenol ai peidio. Ym mhob achos, dylid ystyried yr angen cyffredinol, y rhyngweithio rhwng anghenion mewn meysydd gofal gwahanol a'r dystiolaeth o asesiadau risg wrth benderfynu a ddylid argymhell bod unigolyn yn gymwys i gael GIP. Serch hynny, atgoffir TAAu, fel y'i pwysleisir drwy'r Fframwaith i gyd, na ddylai'r penderfyniad ynghylch cymhwysedd fod yn seiliedig ar 'sgoriau blychau ticio' yn unig.

35. Nid yw'n bosibl cyfartalu nifer o achosion ar un lefel â nifer o achosion ar lefel arall, er enghraifft 'mae dau angen cymedrol yn cyfateb i un angen uchel'. Mae'n rhaid i'r penderfyniad ynghylch a oes gan unigolyn angen iechyd sylfaenol fod yn seiliedig ar yr hyn y mae'r dystiolaeth yn ei amlygu am natur anghenion yr unigolyn a/neu pa mor gymhleth ydynt a/neu pa mor ddwys ydynt a/neu pa mor anodd ydynt i'w rhagweld.

36. Os cofnodir anghenion ym mhob maes fel '**dim anghenion**', byddai hyn yn dynodi nad yw'r unigolyn yn gymwys i gael GIP. Os cofnodir pob maes fel '**lefel isel o angen**', byddai hyn yn annhebygol o ddynodi bod yr unigolyn yn gymwys i'r gael. Fodd bynnag, am fod lefelau isel o angen yn gallu ychwanegu at y darlun cyffredinol, dylanwadu ar barhad y gofal sydd ei angen a newid yr effaith a gaiff anghenion eraill ar yr unigolyn, dylid cwblhau pob maes.

37. Dylai'r cydgysylltydd Gofal sicrhau bod pob rhan o'r ACP wedi'i hystyried. Rhaid cwblhau argymhelliad y TA ynghylch cymwys yr unigolyn i gael GIP (wedi'i gytuno/llofnodi gan aelodau'r TA) a'i anfon ymlaen i'r BILI er mwyn iddo sicrhau ansawdd y pecyn gofal a'i gomisiynu. Dylai'r Cydgysylltydd Gofal hefyd hysbysu'r unigolyn am yr amserlenni ar gyfer cadarnhau argymhelliad y TA a threfnu pecyn gofal GIP (h.y. o fewn 21 diwrnod oni fydd amgylchiadau eithriadol). (Gweler Adrannau 3 a 4 o'r Fframwaith Cenedlaethol).

38. Dylai'r Ffurflen Monitro Cydraddoldeb gael ei chwblhau gan yr unigolyn sy'n destun yr ACP, os bydd yr unigolyn yn cytuno i hyn. Os bydd angen cymorth ar yr unigolyn i gwblhau'r ffurflen, dylai gael ei drefnu gan y Cydgysylltydd Gofal. Dylai'r Cydgysylltydd Gofal anfon y ffurflen ddata ymlaen i'r lleoliad priodol, yn unol â phrosesau perthnasol y BILL ar gyfer prosesu data cydraddoldeb.

CYFLEU'R PENDERFYNIAD/RHANNU GWYBODAETH

39. Yn unol â'r gofynion a nodir yn y Fframwaith, dylid anfon copi o'r ACP a gwblhawyd (gan gynnwys yr argymhelliad) ymlaen at yr unigolyn (neu, lle y bo'n briodol, ei gynrychiolydd) os gofynnir amdano ac yn dibynnu ar b'un a oes gan y naill ochr a'r llall awdurdod i rannu a derbyn gwybodaeth. Dylai hyn gynnwys y penderfyniad terfynol gan y BILL, ynghyd â'r rhesymau dros y penderfyniad.

40. Os bydd rhywun yn gweithredu fel cynrychiolydd yr unigolyn bydd ganddo'r hawl i gael copi o'r ACP ar yr amod bod y sail gywir dros rannu gwybodaeth o'r fath wedi'i nodi. Gallai unrhyw un o'r canlynol fod yn sail dros rannu gwybodaeth:

- a) caniatâd yr unigolyn dan sylw (os bydd ganddo'r galluedd i'w roi).
- b) caniatâd dirprwy a benodwyd gan lys (iechyd a llesiant) neu rywun sydd â Atwrneiaeth Arhosol (iechyd a llesiant) ar gyfer yr unigolyn hwnnw.
- c) penderfyniad "er budd yr unigolyn" i rannu gwybodaeth a wneir o dan y Ddeddf Galluedd Meddyliol (os na fydd gan yr unigolyn y galluedd i gydsynio i rannu gwybodaeth).

41. Os na fydd gan unigolyn y galluedd i gydsynio ond bod ganddo Atwrneiaeth Arhosol (eiddo a chyllid), dylid rhannu gwybodaeth (gan gynnwys copi o'r ACP a gwblhawyd) er mwyn iddo gyflawni ei ddyletswydd o ran Atwrneiaeth Arhosol, oni fydd rhesymau cymhellol a chyfreithlon pam na ddylid gwneud hynny. Os bydd unrhyw amheuaeth mewn achosion o'r fath dylid ceisio cyngor.

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 1 – Manylion Personol

Dyddiad cwblhau'r Adnodd Cymorth Penderfynu _____

Enw

Dyddiad Geni

Rhif y GIG a Meddyg Teulu/Practis:

Cyfeiriad Parhaol a
Rhif Ffôn

Lleoliad Presennol
(h.y. lle y cynhelir asesiad y TA)

--	--

Rhyw _____

SICRHEWCH FOD Y FFURFLEN MONITRO CYDRADDOLDEB AR DDIWEDD YR ACP WEDI'I CHWBLHAU

Dilëwch ateb fel y bo'n briodol

A gymerodd yr unigolyn ran yn y broses o gwblhau'r ACP?

Do/Naddo

A gafodd yr unigolyn gyfle i ofyn i gynrychiolydd megis aelod o'r teulu neu eiriolwr arall fod yn bresennol pan gwblhawyd yr ACP?

Do/Naddo

Os do, a oedd y cynrychiolydd yn bresennol pan gwblhawyd yr ACP?

Oedd/Nac oedd

Adran 1 – Manylion Personol

RHOWCH FANYLION CYSWLLT Y CYNRYCHIOLYDD (ENW, CYFEIRIAD A RHIF FFÔN)

Crynodeb

1. Disgrifiad cryno o sefyllfa, hanes perthnasol ac anghenion cyfredol yr unigolyn, gan gynnwys crynodeb clinigol a risgiau arwyddocaol a nodwyd, a gafwyd o'r asesiad aml-ddisgyblaethol:

2. Nodwch farn yr unigolyn am ei anghenion gofal a ph'un a yw'n credu bod yr asesiad amlddisgyblaethol yn adlewyrchu'r rhain yn gywir.

3. Nodwch isod p'un a gyfrannodd yr unigolyn (neu ei gynrychiolydd) at yr asesiad o'i anghenion ac, os felly, ym mha ffordd y cyfrannodd ato. Os na chymerodd ran yn yr asesiad, nodwch p'un a yw hyn i'w briodoli i'r ffaith na chafodd wahoddiad neu ei fod wedi gwrthod cymryd rhan.

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG Adran 1 – Manylion Personol

4. Rhestrwch yr asesiadau a thystiolaeth allweddol arall a ystyriwyd wrth gwblhau'r ACP, gan gynnwys dyddiadau'r asesiadau.

5. Enw/cyfeiriad/manylion cyswllt yr aseswyr (gan gynnwys aelodau'r TA) gan nodi'r cydgysylltydd arweiniol:

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG
Adran 1 – Manylion Personol

6. Manylion cyswllt y meddyg teulu a gweithwyr proffesiynol allweddol eraill sy'n ymwneud â gofalu am yr unigolyn:

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

1. Anadlu: Fel gyda phob maes arall, dylid defnyddio'r maes anadlu i gofnodi anghenion yn hytrach na'r cyflwr sylfaenol a all arwain at yr anghenion. Er enghraifft, gall fod gan unigolyn Glefyd Rhwystrol Cronig yr Ysgyfaint, emffysema neu heintiau rheolaidd ar y frest neu gyflwr arall sy'n ei gwneud yn anodd iddo anadlu a'r anghenion sy'n gysylltiedig â chyflyrau o'r fath y dylid eu cofnodi.

1. Disgrifiwch isod anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol, gan gynnwys dwyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.

2. Rhowch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

1. Anadlu

Disgrifiad	Lefel yr angen
Anadlu arferol, dim problemau o ran diffyg anadl	Dim anghenion
Diffyg anadl a all olygu bod angen defnyddio anadlyddion neu nebiwleiddiwr ac nad yw'n effeithio ar weithgareddau byw o ddydd i ddydd. NEU Bylliau o ddiffyg anadl sy'n gwella'n gyflym os cânt eu rheoli ac nad ydynt yn effeithio ar weithgareddau byw o ddydd i ddydd.	Isel
Diffyg anadl a all olygu bod angen defnyddio anadlyddion neu nebiwleiddiwr ac sy'n cyfyngu ar weithgareddau byw o ddydd i ddydd. NEU Bylliau o ddiffyg anadl nad ydynt yn gwella os ceisir eu rheoli ac sy'n cyfyngu ar rai gweithgareddau byw o ddydd i ddydd. NEU Mae'n gofyn am unrhyw un o'r canlynol: <ul style="list-style-type: none"> • therapi ocsigen lefel isel (24%). • awyryddion ystafell drwy fwgwd wyneb neu drwyn. • dyfeisiau therapiwtig eraill i gynnal llif yr awyr os gall unigolyn anadlu'n ddigymell o hyd e.e. CPAP (Pwysedd Cadarnhaol Parhaus ar y Llwybrau Anadlu) i reoli apnoea ataliol pan fydd yr unigolyn yn cysgu. 	Cymedrol
Gall anadlu'n annibynnol drwy draceotomi y gall ei reoli ei hun, neu gyda chymorth gofalwyr neu weithwyr gofal. NEU Ddiffyg anadl oherwydd cyflwr nad yw'n ymateb i driniaeth ac sy'n cyfyngu ar bob gweithgaredd byw o ddydd i ddydd.	Uchel
Mae'n ei chael hi'n anodd anadlu, hyd yn oed drwy draceotomi, lle mae angen i'r unigolyn sugno er mwyn cynnal y llwybr anadlu. NEU Mae'n ei chael hi'n anodd iawn anadlu pan fydd yn gorffwys, er ei fod yn cael y therapi meddygol mwyaf posibl NEU Gyflwr y mae angen ei reoli drwy ddefnyddio dyfais anfewnwthiol i ysgogi a chynnal anadlu (pwysedd cadarnhaol deulefel ar y llwybr anadlu neu gymorth anadlu anfewnwthiol)	Difrifol
Ni all yr unigolyn anadlu'n annibynnol, mae angen cymorth anadlu mecanyddol mewnwthiol arno.	Blaenoriaeth

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

2. Maeth – Bwyd a Diod: Dylai fod gan unigolion sy'n wynebu risg o ddiffyg maeth, diffyg hylif a/neu fewnsugno asesiad o'r anghenion hyn eisoes, neu dylid cynnal un fel rhan o'r broses asesu, gydag unrhyw ffactorau rheoli a risg yn cael eu cefnogi gan gynllun rheoli. Os bydd unigolyn wedi colli neu ennill pwysau sylweddol, dylid defnyddio barn broffesiynol i ystyried beth y mae'r patrwm colli neu ennill pwysau yn ei ddweud wrthym am statws yr unigolyn o ran maeth.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol, gan gynnwys dwyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.

2. Rhowch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

2. Maeth – Bwyd a Diod

Disgrifiad	Lefel yr angen
Gall gymryd digon o fwyd a diod trwy'r geg i fodloni'r holl ofynion o ran maeth.	Dim anghenion
Mae angen ei oruchwylio, gan ei annog i fwyta prydau, neu efallai fod angen ei fwydo a/neu ddarparu deiet arbennig ar ei gyfer NEU Gall gymryd bwyd a diod trwy'r geg ond mae asesiad risg ychwanegol yn dangos bod angen rhoi bwyd ychwanegol/ategol iddo.	Isel
Mae angen ei fwydo er mwyn sicrhau ei fod yn cael digon o fwyd ac mae'n cymryd amser hir (hanner awr neu fwy), gan gynnwys bwyd wedi'i hylifo. NEU Ni all gymryd unrhyw fwyd na diod trwy'r geg, ond mae'r holl ofynion o ran maeth yn cael eu bodloni'n ddigonol trwy ddefnyddio dulliau artiffisial sy'n rhan o drefn fwydo sefydledig.	Cymedrol
Ymyriad medrus er mwyn sicrhau bod yr unigolyn yn cael digon o faeth/hylif a lleihau'r risg o dagu a mewnsugno i gynnal y llwybr anadlu. NEU Hylifau isgroenol sy'n cael eu rheoli gan yr unigolyn neu gan ofalwyr neu weithwyr gofal sydd wedi cael hyfforddiant penodol. NEU Golli llawer o bwysau yn anfwriadol. NEU Broblemau sy'n gysylltiedig â dyfais fwydo (PEG er enghraifft) sy'n galw am asesiad ac adolygiad medrus.	Uchel
Ni all gymryd bwyd na diod trwy'r geg. Mae'r holl ofynion o ran maeth yn cael eu bodloni trwy ddefnyddio dulliau artiffisial sy'n gofyn am ymyrraeth fedrus a chymwys a phenderfyniadau clinigol dros gyfnod o 24 awr er mwyn sicrhau bod yr unigolyn yn cael maeth/hylif, er enghraifft hylifau mewnythiennol. NEU Ni all gymryd bwyd na diod trwy'r geg, mae'n amhriodol neu'n amhosibl ymyrryd.	Difrifol

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

3. Ymataliaeth: Pan fo problemau ymataliaeth wedi'u nodi, ac mae asesiad ymataliaeth llawn yn bodoli neu wedi cael ei gynnal fel rhan o'r broses asesu, mae unrhyw gyflyrau sylfaenol wedi'u nodi, ac mae effaith a thebygolrwydd unrhyw ffactorau risg wedi'u gwerthuso.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol, gan gynnwys dwyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.
2. Ystyriwch unrhyw agwedd ar ofal ymataliaeth sy'n gysylltiedig ag ymddygiad ym maes Ymddygiad.
3. Rhowch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

3. Ymataliaeth

Disgrifiad	Lefel yr angen
Ymataliol o ran wrin ac ysgarthion.	Dim anghenion
Rhoddir gofal ymataliaeth yn rheolaidd bob dydd; Caiff anymataliaeth o ran wrin ei rheoli, er enghraifft trwy ddefnyddio meddyginiaeth, mynd â'r unigolyn i'r toiled yn rheolaidd, defnyddio gwain pidynnol ac ati. A Gall gynnal rheolaeth lawn dros y coluddyn neu mae ganddo stoma sefydlog, neu gall brofi anymataliaeth ysgarthion/rhwymedd yn achlysurol.	Isel
Rhoddir gofal ymataliaeth yn rheolaidd ond mae angen ei fonitro er mwyn lleihau'r risgiau, er enghraifft risgiau sy'n gysylltiedig â chathetrau wrinol, anymataliaeth ddwbl, heintiau cronig yn y llwybr wrinol a/neu reoli rhwymedd.	Cymedrol
Mae gofal ymataliaeth yn peri problemau ac yn gofyn am ymyriad amserol a medrus, y tu hwnt i ofal rheolaidd (er enghraifft golchi'r bledren, gwacáu'r coluddyn â llaw, ailosod cathetr yn rheolaidd).	Uchel

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

4. Croen (gan gynnwys hyfywedd meinwe): Dylai tystiolaeth o glwyfau ddod o siart asesu clwyfau neu asesiad o hyfywedd meinwe a gwblhawyd gan weithiwr proffesiynol priodol. Yn yr achos hwn, mae cyflwr ar y croen yn golygu unrhyw gyflwr sy'n effeithio neu a allai effeithio ar gyfanrwydd y croen.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol, gan gynnwys dwyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.

2. Rhowch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

4. Croen (gan gynnwys hyfywedd meinwe)

Disgrifiad	Lefel yr angen
Dim risg o niwed pwysu na chyflwr sy'n effeithio ar y croen.	Dim anghenion
<p>Risg y bydd y croen yn ymddatod sy'n gofyn am ymyriad ataliol unwaith y dydd neu lai nag unwaith y dydd, a byddai cyfanrwydd y croen yn ymddatod hebddo</p> <p>NEU</p> <p>Dystiolaeth o niwed pwysu a/neu wls(er)(au) pwysu un ai gydag 'afliwiad ar groen sy'n gyfan' neu fân glwyf(au).</p> <p>NEU</p> <p>Gyflwr sy'n effeithio ar y croen y mae angen ei fonitro neu ei ailasesu lai nag unwaith y dydd ac sy'n ymateb i driniaeth, neu nad oes angen rhoi triniaeth ar ei gyfer ar hyn o bryd.</p>	Isel
<p>Risg y bydd y croen yn ymddatod sy'n gofyn am ymyriad ataliol sawl gwaith y dydd, y byddai cyfanrwydd y croen yn ymddatod hebddo.</p> <p>NEU</p> <p>Niwed pwysu neu glwyf(au) agored, wls(er)(au) pwysu ynghyd â 'cholli rhan o drwch y croen gan gynnwys epidermis a/neu ddermis', sy'n ymateb i driniaeth.</p> <p>NEU</p> <p>Gyflwr sy'n effeithio ar y croen y mae angen ei driniaeth bob dydd o leiaf, neu ei fonitro/ailasesu bob dydd er mwyn sicrhau ei fod yn ymateb i'r driniaeth.</p>	Cymedrol
<p>Niwed pwysu neu glwyf(au) agored, wls(er)(au) pwysu ynghyd â 'cholli rhan o drwch y croen gan gynnwys epidermis a/neu ddermis', nad yw'n ymateb i driniaeth</p> <p>NEU</p> <p>Niwed pwysu neu glwyf(au) agored, wls(er)(au) pwysu ynghyd â 'cholli trwch llawn y croen sy'n cynnwys niwed neu necrosis i'r meinwe isgroenol, ond heb gyrraedd yr asgwrn, y tendon na chwpan y cymal oddi tano', sy'n ymateb i driniaeth.</p> <p>NEU</p> <p>Mae trefn rhwymo clwyfau arbenigol ar waith; maent yn ymateb i driniaeth</p>	Uchel
<p>Clwyf(au) agored, wls(er)(au) pwysu ynghyd â 'cholli trwch llawn y croen sy'n cynnwys niwed neu necrosis i'r meinwe isgroenol, ond heb gyrraedd yr asgwrn, y tendon na chwpan y cymal oddi tano' nad ydynt yn ymateb i driniaeth ac y mae angen eu monitro/ailasesu'n rheolaidd.</p> <p>NEU</p> <p>Glwyf(au) agored, wls(er)(au) pwysu ynghyd â 'cholli trwch llawn y croen gyda dinistr helaeth a necrosis i'r meinwe sy'n cyrraedd yr asgwrn, y tendon neu gwpan y cymal oddi tano'.</p> <p>NEU</p> <p>Nifer o glwyfau nad ydynt yn ymateb i driniaeth.</p>	Difrifol

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

5. Symudedd: Mae'r adran hon yn ystyried unigolion â phroblemau symud. Dylech ystyried materion eraill sy'n ymwneud â symudedd, megis crwydro, ym maes ymddygiad lle y bo'n berthnasol. Pan nodir problemau symudedd, dylai Asesiad Codi a Symud cyfredol ac Asesiad cyfredol o'r Risg o Gwmpo fod yn bodoli eisoes, neu dylid bod wedi'u cynnal fel rhan o'r broses asesu, a dylai effaith a thebygolrwydd unrhyw ffactorau risg fod wedi cael eu hystyried. Fel arfer, dylai'r asesiad fod wedi cael ei gwblhau o fewn y 3 mis diwethaf. Fodd bynnag, dylid defnyddio barn broffesiynol i benderfynu a oes unrhyw beth perthnasol y tu allan i'r cyfnod amser hwn y dylid ei ystyried. Mae'n bwysig nodi nad yw defnyddio'r gair 'uchel' mewn unrhyw adnodd penodol ar gyfer asesu'r risg o gwmpo o reidrwydd yn cyfateb i lefel uchel o angen yn y maes hwn.

- 1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol, gan gyfeirio at symud a chodi ac asesiadau o'r risg o gwmpo lle y bo'n berthnasol. Nodwch ddwyyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.**
- 2. Rhowch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen**

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

5. Symudedd

Disgrifiad	Lefel yr angen
Gall symud yn annibynnol	Dim anghenion
Gall gynnal ei bwysau ond mae angen rhywfaint o gymorth a/neu gyfarpar symudedd arno i fyw o ddydd i ddydd.	Isel
Ni all gynnal ei bwysau'n gyson. NEU Mae'n methu'n lân â chynnal ei bwysau ond gall helpu neu gydweithredu pan fydd yn cael ei drosglwyddo a/neu ei symud. NEU Mae mewn un lleoliad (gwely neu gadair) am y rhan fwyaf o'r amser ond gall gydweithredu a helpu gofalwyr neu weithwyr gofal. NEU Mae risg gymedrol y bydd yn cwmpo (fel y gwelir mewn hanes o gwmpo neu asesiad risg)	Cymedrol
Mae'n methu'n lân â chynnal ei bwysau ac ni all helpu na chydweithredu pan fydd yn cael ei drosglwyddo a/neu ei symud. NEU Mae angen bod yn ofalus wrth leoli'r unigolyn oherwydd y risg o niwed corfforol neu'r risg y bydd yn colli tyndra'r cyhyrau neu'n dioddef poen ac ni all gydweithredu. NEU Risg uchel o gwmpo (fel y gwelir mewn hanes diweddar o gwmpo ac asesiad risg). NEU Wingiadau neu gyfangiadau anwirfoddol yn y cyhyrau sy'n peri risg i'r unigolyn neu bobl eraill.	Uchel
Mae ganddo gyflwr clinigol sy'n golygu bod risg uchel o niwed corfforol difrifol wrth ei symud neu ei drosglwyddo ac sy'n golygu bod sut mae'n cael ei leoli yn hollbwysig.	Difrifol

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG Adran 2 – Meysydd Gofal Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

6. Cyfathrebu: Mae'r adran hon yn ymwneud ag anawsterau mynegi a deall, yn arbennig mewn perthynas ag anghenion cyfathrebu. Mae'n ddigon posibl bod gallu neu anallu unigolyn i gyfleu ei anghenion wedi effeithio ar yr asesiad cyffredinol a'r gofal a ddarperir. Dylid bob amser ystyried a oes angen cymorth ar yr unigolyn i gyfathrebu, er enghraifft drwy ddehonglydd, y defnydd o luniau, iaith arwyddion, y defnydd o Braille, cymhorthion clyw, neu dechnoleg gyfathrebu arall.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol, gan gynnwys dwyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.

2. Rhowch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

6. Cyfathrebu

Disgrifiad	Lefel yr angen
Gall gyfathrebu'n glir, mewn geiriau neu heb eiriau. Mae ganddo ddealltwriaeth dda o'i iaith gyntaf. Efallai y bydd angen gwasanaeth cyfieithu arno os nad Saesneg yw ei iaith gyntaf.	Dim anghenion
Mae angen cymorth arno i gyfleu ei anghenion. Efallai y bydd angen gwneud ymdrech arbennig i sicrhau bod ei anghenion yn cael ei ddehongli'n gywir neu efallai y bydd angen cymorth ychwanegol arno naill ai'n weledol, drwy gyffyrddiad neu gyda chlyw.	Isel
Mae'n anodd deall neu ddehongli'r hyn y mae'r unigolyn yn ei gyfleu am ei anghenion, neu weithiau ni all gyfathrebu'n ddibynadwy, hyd yn oed pan fydd yn cael cymorth. Efallai y bydd gofalywyr neu weithwyr gofal yn gallu rhagweld anghenion drwy arwyddion di-eiriau am eu bod yn gyfarwydd â'r unigolyn.	Cymedrol
Ni all gyfleu ei anghenion yn ddibynadwy ar unrhyw adeg nac mewn unrhyw ffordd, hyd yn oed pan fydd pob cam ymarferol wedi'i gymryd i'w helpu.	Uchel

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

7. **Anghenion Seicolegol ac Emosiynol:** Wrth ystyried lefel angen yr unigolyn yn y maes hwn, dylid rhoi ystyriaeth ofalus i allu'r unigolyn i gymryd rhan mewn gweithgareddau cynllunio gofal neu dynnu'n ôl o weithgareddau o ganlyniad i'w anghenion seicolegol ac emosiynol a faint o gymorth sydd ei angen arno. Pe bai gan unigolyn lefel o anghenion ym maes gwybyddiaeth mae'n bosibl na all gymryd rhan yn y broses o gynllunio ei ofal neu efallai ei fod wedi tynnu'n ôl o unrhyw ymdrechion i'w gynnwys mewn gweithgareddau dyddiol, ond bydd angen rhoi ystyriaeth ofalus i achosion o'r fath er mwyn gweld a oes unrhyw dystiolaeth o anghenion seicolegol neu emosiynol sy'n effeithio ar ei iechyd a'i lesiant.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol, gan gynnwys dwyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.

2. Rhwch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

7. Anghenion Seicolegol ac Emosiynol

Disgrifiad	Lefel yr angen
Nid yw anghenion seicolegol nac emosiynol yn cael effaith ar ei iechyd a'i lesiant.	Dim anghenion
Tarfiad ar ei hwyliau, rhithweledigaethau neu symptomau gorbryder, neu gyfnodau o drallod, sy'n effeithio ar ei iechyd a/neu ei lesiant ond sy'n ymateb os bydd rhywun yn annog yr unigolyn, yn tynnu ei sylw neu'n ceisio tawelu ei feddwl. NEU Mae angen ei ysgogi er mwyn iddo gymell ei hun tuag at weithgarwch a'i gynnwys yn y gwaith o gynllunio gofal, cymorth a/neu weithgareddau pob dydd.	Isel
Tarfiad ar ei hwyliau, rhithweledigaethau neu symptomau gorbryder, neu gyfnodau o drallod, nad ydynt yn ymateb os bydd rhywun yn annog yr unigolyn neu'n ceisio tawelu ei feddwl ac sy'n cael effaith gynyddol ar iechyd a/neu lesiant yr unigolyn. NEU Oherwydd ei gyflwr seicolegol neu emosiynol mae'r unigolyn wedi mynd i'w gragen mewn perthynas â'r rhan fwyaf o ymdrechion i'w gynnwys yn y gwaith o gynllunio gofal, cymorth a/neu weithgareddau pob dydd.	Cymedrol
Tarfiad ar ei hwyliau, rhithweledigaethau neu symptomau gorbryder, neu gyfnodau o drallod sy'n cael effaith ddifrifol ar iechyd a/neu lesiant yr unigolyn. NEU Oherwydd ei gyflwr seicolegol neu emosiynol mae'r unigolyn wedi mynd i'w gragen mewn perthynas â phob ymdrech i'w gynnwys yn y gwaith o gynllunio gofal, cymorth a/neu weithgareddau bob dydd.	Uchel

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

8. Gwybyddiaeth: Gall hyn fod yn gymwys i unigolion ag anabledd dysgu a/neu anhwylderau caffaeledig neu ddirywiol, ond nid yw wedi'i gyfyngu iddynt. Pan gaiff nam gwybyddol ei nodi yn yr asesiad o angen, dylid ystyried atgyfeirio'r unigolyn at arbenigwr priodol os nad oes un eisoes yn ymwneud â'r achos. Mae penderfynu ar lefel yr angen o dan y maes hwn yn ystyriaeth allweddol wrth lunio barn broffesiynol ynglŷn â lefel y risg i'r unigolyn.

Gweler y canllawiau yn y Fframwaith Cenedlaethol ynglŷn â'r angen i gymhwyso egwyddorion y Ddeddf Galluedd Meddyliol ym mhob achos lle mae amheuaeth ynghylch galluedd rhywun. Dylai egwyddorion y Ddeddf hefyd gael eu cymhwyso at bob ystyriaeth mewn perthynas â gallu unigolyn i wneud penderfyniadau a dewisiadau.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol yr unigolyn (gan gynnwys anghenion cyfnodol ac amrywiol), gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol, gan gynnwys dwyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.
2. Pan fydd nam gwybyddol wedi effeithio ar ymddygiad yr unigolyn, dylid ystyried hyn ym maes ymddygiad, fel bod y rhyngweithio rhwng y ddau faes yn glir.
3. Rhowch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

8. Gwybyddiaeth

Disgrifiad	Lefel yr angen
Dim tystiolaeth o nam gwybyddol na dryswch.	Dim anghenion
<p>Nam gwybyddol sy'n golygu bod angen rhywfaint o oruchwyliaeth, anogaeth neu gymorth gyda gweithgareddau mwy cymhleth byw o ddydd i ddydd, megis cyllid a meddyginiaeth, ond mae'n amlwg ei fod yn ymwybodol o risgiau sylfaenol sy'n effeithio ar ei ddiogelwch.</p> <p>NEU</p> <p>Mae'n cael problemau o bryd i'w gilydd gyda'r cof a phenderfyniadau/dewisiadau sy'n golygu bod angen cefnogaeth, anogaeth neu gymorth arno. Fodd bynnag mae'r unigolyn yn deall ei nam.</p>	Isel
<p>Nam gwybyddol (a all gynnwys rhai problemau gyda'r cof) sy'n gofyn am rywfaint o oruchwyliaeth, anogaeth a/neu gymorth gydag anghenion gofal sylfaenol a gweithgareddau byw o ddydd i ddydd. Mae rhywfaint o ymwybyddiaeth o anghenion a risgiau sylfaenol yn amlwg. Fel arfer, gall yr unigolyn wneud dewisiadau sy'n briodol i'w anghenion gyda chymorth. Fodd bynnag, mae gallu'r unigolyn i wneud penderfyniadau am rai agweddau ar ei fywyd yn gyfyngedig hyd yn oed gyda goruchwyliaeth, anogaeth neu gymorth, sy'n golygu ei fod yn wynebu risg o niwed, esgeulustod neu ddirywiad yn ei iechyd.</p>	Cymedrol
<p>Problemau amlwg neu fyrdymor gyda'r cof, neu'r ddau, sy'n gysylltiedig â cholli cyswllt ag amser a/neu le, o bosibl gyda'r anallu i adnabod amrywiol aelodau o'r teulu, ffrindiau neu staff gofal. Dim ond ymwybyddiaeth o ystod gyfyngedig iawn o anghenion a risgiau sylfaenol sydd gan yr unigolyn ac nid yw'n ymwybodol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'i amgylchedd. Er ei fod yn cael ei oruchwyllo, ei arwain neu ei gynorthwyo, ni all wneud dewisiadau na phenderfyniadau ynghylch materion sylfaenol o gwbl, sy'n golygu ei fod yn wynebu risg sylweddol o niwed neu ddirywiad yn ei iechyd. Mae'r unigolyn yn gwbl ddirywiad ar eraill i ragweld ei anghenion a'i gadw'n ddiogel,</p>	Uchel

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

9. Ymddygiad: Mae ymddygiad dynol yn gymhleth ac yn anodd ei gategoreiddio a gall fod yn anodd ei reoli. Gall ymddygiad heriol gael ei achosi gan amrywiaeth eang o ffactorau. Gall fod rhwystredigaeth fawr yn gysylltiedig ag anawsterau cyfathrebu, amgylchedd amhriodol neu amrywiadau yn ei gyflwr meddyliol.

Mae ymddygiad heriol yn y maes hwn yn cynnwys y canlynol ond nid w'n gyfyngedig iddynt:

- ymddygiad ymosodol, trais neu ymddygiad anymosodol goddefol
- diluddiannu difrifol
- natur swnllyd neu aflonyddwch sy'n anodd ei thrin/drin
- gwrthsefyll gofal a thriniaeth sydd eu hangen (gall hyn gynnwys, felly, peidio â chytuno a pheidio â chydymffurfio)
- amrywiadau difrifol
- ymyrryd yn amhriodol ag eraill
- risg uchel o hunan-niwed neu hunanladdiad a nodwyd

Dylai'r asesiad o anghenion unigolyn â phroblemau ymddygiadol difrifol gynnwys rhoi ystyriaeth benodol i'r risg(iau) **iddo'i hun, i eraill neu i eiddo** gyda sylw arbennig yn cael ei roi i ymddygiad ymosodol, hunan-niweidio a hunanesgeuluso ac unrhyw ymddygiad arall, waeth beth fo'i amgylchedd byw.

1. Disgrifiwch anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan gynnwys unrhyw anghenion cyfnodol. Rhowch y dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol, megis yr adegau a'r sefyllfaoedd pan fydd yr ymddygiad yn debygol o ddigwydd ar gyfer amrywiaeth o orchwylion dyddiol nodweddiadol ac amllder, hyd ac effaith yr ymddygiad.

2. Nodwch unrhyw orgyffwrdd â meysydd eraill.

3. Rhowch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

9. Ymddygiad

Disgrifiad	Lefel yr angen
Dim tystiolaeth o ymddygiad 'heriol'.	Dim anghenion
Rhai achosion o ymddygiad 'heriol'. Mae asesiad risg yn nodi nad yw'r ymddygiad yn peri risg i'r unigolyn ei hun, i bobl eraill nac i eiddo ac nad yw'n rhwystri i ymyriad. Mae'r unigolyn yn cydymffurfio â phob agwedd ar ei ofal.	Isel
Ymddygiad 'heriol' sy'n dilyn patrwm y gellir ei ragweld. Mae'r asesiad risg yn nodi patrwm o ymddygiad a all gael ei reoli gan ofalwyr neu weithwyr gofal medrus a all gynnal lefel o ymddygiad nad yw'n peri risg i'r unigolyn ei hun, i bobl eraill nac i eiddo. Mae'r unigolyn bron bob amser yn cydymffurfio â gofal.	Cymedrol
Ymddygiad 'heriol' sy'n peri risg y gellir ei rhagweld i'r unigolyn ei hun, i bobl eraill neu i eiddo. Mae'r asesiad risg yn nodi bod ymyriadau a gynlluniwyd yn effeithiol i leihau risgiau ond nad ydynt yn eu dileu bob tro. Mae cydymffurfiaeth yn amrywio ond fel arfer mae'r unigolyn yn ymateb i ymyriadau a gynlluniwyd.	Uchel
Ymddygiad 'heriol' sy'n ddigon difrifol a/neu sy'n digwydd yn ddigon aml fel ei fod yn peri risg sylweddol i'r unigolyn ei hun, i bobl eraill neu i eiddo. Mae'r asesiad risg yn nodi bod yr ymddygiad(au) yn gofyn am ymateb prydlon a medrus a allai fod y tu hwnt i gwmpas ymyriadau a gynlluniwyd.	Difrifol
Ymddygiad 'heriol' sy'n ddigon difrifol a/neu sy'n digwydd yn ddigon aml a/neu sy'n ddigon anodd ei ragweld fel ei fod yn peri risg uniongyrchol a difrifol i'r unigolyn ei hun, i bobl eraill neu i eiddo. Mae'r risgiau mor ddifrifol fel bod angen i ymateb medrus fod ar gael ar unwaith, bob amser er mwyn sicrhau gofal diogel.	Blaenoriaeth

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

10. Therapiau Cyffuriau a Meddyginiaeth: Rheoli Symptomau: Mae profiad yr unigolyn o'r modd y rheolir ei symptomau a dwyster y symptomau hynny yn ffactor bwysig wrth benderfynu ar lefel yr angen yn y maes hwn. Pan fydd hyn yn effeithio ar agweddau eraill ar fywyd yr unigolyn, cyfeiriwch at y meysydd eraill, yn enwedig y maes seicolegol ac emosiynol. Bydd lleoliad y gofal yn dylanwadu ar bwy sy'n rhoi'r feddyginiaeth.

Y wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen i reoli'r angen clinigol a'r rhyngweithio rhwng y feddyginiaeth a'r angen, yw'r ffactor sy'n penderfynu ar lefel yr angen. Mewn rhai sefyllfaoedd, bydd unigolyn neu ei ofalwr yn rheoli'r feddyginiaeth a gall hyn olygu bod angen lefel uchel o fedrusrwydd. Nid yw'r cyfeiriadau isod at yr angen i feddyginiaeth gael ei rhoi gan nyrs gofrestrdig yn cynnwys achosion pan mai gofyniad cofrestru neu arfer y lleoliad gofal yn unig yw hynny (megis cartref gofal yn mynnu bod pob meddyginiaeth yn cael ei rhoi gan nyrs gofrestrdig).

1. Disgrifiwch isod anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol, gan gynnwys dwyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.

2. Rhowch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

10. Therapiau Cyffuriau a Meddyginiaeth: Rheoli Symptomau

Disgrifiad	Lefel yr angen
<p>Rheolir y symptomau'n effeithiol heb unrhyw broblemau, ac nid yw'r feddyginiaeth yn cael unrhyw sgil effeithiau na ellir eu rheoli.</p>	Dim anghenion
<p>Mae angen goruchwyllo'r unigolyn pan fydd yn cymryd y feddyginiaeth neu mae angen rhoi'r feddyginiaeth iddo a/neu mae angen ei annog i gymryd y feddyginiaeth ond mae'r unigolyn yn cydymffurfio â'r gyfundrefn feddyginiaeth.</p> <p>NEU</p> <p>Boen ysgafn y gellir ei ragweld a/neu sy'n gysylltiedig â gweithgareddau penodol byw i ddydd i ddydd. Nid yw poen na symptomau eraill yn effeithio ar y ffordd y darperir gofal.</p>	Isel
<p>Mae angen i feddyginiaeth gael ei rhoi i'r unigolyn (gan nyrs gofrestredig, gofalwr neu weithiwr gofal) am y rhesymau canlynol:</p> <p>am ei fod wedi gwrthod neu gamddefnyddio meddyginiaeth, neu'r math o feddyginiaeth (inswlin er enghraifft), neu lwybr y feddyginiaeth (er enghraifft PEG).</p> <p>NEU</p> <p>Boen cymedrol sy'n dilyn patrwm y gellir ei ragweld; neu symptomau eraill sy'n cael effaith gymedrol ar feysydd eraill neu'r ffordd y darperir gofal.</p>	Cymedrol
<p>Mae angen i feddyginiaeth gael ei rhoi ac i'r gyfundrefn feddyginiaeth gael ei monitro gan nyrs gofrestredig, gofalwr neu weithiwr gofal sydd wedi cael hyfforddiant penodol ar gyfer y dasg oherwydd bod risgiau'n gysylltiedig â'r ffaith y gallai'r cyflwr meddygol neu'r cyflwr meddyliol fod yn anwadal, neu risgiau o ran effeithiolrwydd y feddyginiaeth, neu natur neu ddifrifoldeb posibl y sgil-ffeithiau. Fodd bynnag, gyda'r math hwn o waith monitro, fel arfer nid oes problemau yn gysylltiedig â rheoli'r cyflwr.</p> <p>NEU</p> <p>Boen cymedrol neu symptomau eraill sy'n cael effaith sylweddol ar feysydd eraill neu ar y ffordd y darperir gofal.</p>	Uchel
<p>Mae angen i feddyginiaeth gael ei rhoi ac i'r gyfundrefn feddyginiaeth gael ei monitro gan nyrs gofrestredig, gofalwr neu weithiwr gofal sydd wedi cael hyfforddi penodol ar gyfer y dasg hon oherwydd bod risgiau'n gysylltiedig â'r ffaith y gallai'r cyflwr meddygol neu'r cyflwr meddyliol fod yn anwadal, neu risgiau o ran effeithiolrwydd y feddyginiaeth neu natur neu ddifrifoldeb posibl y sgil-ffeithiau. Hyd yn oed gyda'r math hwn o waith monitro, fel arfer mae problemau yn gysylltiedig â rheoli'r cyflwr.</p> <p>NEU</p> <p>Boen difrifol rheolaidd neu gyson nad yw'n ymateb i driniaeth.</p> <p>NEU</p> <p>Risg o wrthod neu gamddefnyddio meddyginiaeth, sy'n debygol o gael effaith sylweddol ar iechyd a llesiant yr unigolyn.</p>	Difrifol
<p>Mae gan yr unigolyn gyfundrefn gyffuriau y mae angen i nyrs gofrestredig ei monitro'n ddyddiol er mwyn sicrhau y rheolir symptomau a phoen sy'n gysylltiedig â chyflwr sy'n newid a/neu'n dirywio'n gyflym.</p> <p>NEU</p> <p>Boen di-baid a llethol er gwaethaf pob ymdrech i reoli'r poen yn effeithiol.</p>	Blaenoriaeth

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

11. Cyflyrau Ymwybyddiaeth Newidiedig (ASC): Gall cyflyrau ymwybyddiaeth newidiedig gael eu hachosi gan amrywiaeth o gyflyrau, gan gynnwys pyliau isgemig byrhoedlog (TIA), epilepsi a llesmair fasofagol.

Ni fyddai cysgadwydd cyffredinol, er enghraifft, yn gyfystyr â chyflwr ymwybyddiaeth newidiedig at ddibenion y maes hwn oni fyddai'n gysylltiedig â chyflwr clinigol a ganfuwyd.

1. Disgrifiwch isod anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol (gan gyfeirio at yr asesiadau risg priodol), gan gynnwys dwyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.

2. Rhowch gylch o amgylch y lefel a aseswyd dros y dudalen

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

11. Cyflyrau ymwybyddiaeth newidiedig (ASC)

Disgrifiad	Lefel yr angen
Dim tystiolaeth o gyflyrau ymwybyddiaeth newidiedig (ASC).	Dim anghenion
Hanes o ASC ond mae'n cael ei reoli'n effeithiol ac mae'r risg o niwed yn isel.	Isel
Pylliau achlysurol o ASC (unwaith y mis neu'n llai aml) sy'n gofyn am oruchwyliaeth gofalwr neu weithiwr gofal er mwyn lleihau'r perygl o niwed.	Cymedrol
Pylliau aml o ASC sy'n gofyn am oruchwyliaeth gofalwr neu weithiwr gofal er mwyn lleihau'r perygl o niwed. NEU Bylliau achlysurol o ASC sy'n gofyn am ymyriad medrus er mwyn lleihau'r perygl o niwed.	Uchel
Coma. NEU ASC sy'n digwydd bron bob ddydd, nad yw'n ymateb i driniaeth ataliol, ac sy'n peri risg ddifrifol o niwed.	Blaenoriaeth

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

12. Anghenion Gofal Arwyddocaol Eraill i'w Hystyried: Gall amgylchiadau godi, fesul achos, lle y gall fod gan unigolyn anghenion penodol nas cwmpesir gan yr un o'r meysydd gofal a ddisgrifir uchod neu na ellir eu hadlewyrchu'n ddigonol yn y meysydd hyn. Os nad yw'r blychau ym mhob un o'r meysydd sy'n rhoi lle ar gyfer nodiadau eglurhaol yn ddigon mawr i gofnodi'r holl anghenion, cyfrifoldeb yr aseswyr yw penderfynu ar lefel yr anghenion hyn a pha fath o anghenion ydynt a'u cofnodi yma. Os na fydd digon o wybodaeth ar gael i gwblhau'r maes hwn, ni ddylai hyn effeithio'n amhriodol ar y penderfyniad terfynol ynghylch a yw unigolyn yn gymwys i gael GIP.

1. Rhowch ddisgrifiad cryno o anghenion gwirioneddol yr unigolyn, gan roi'r dystiolaeth sy'n llywio'r penderfyniad dros y dudalen ynghylch pa lefel sy'n briodol (gan gyfeirio at yr asesiadau risg priodol), a gan nodi dwyster yr angen, pa mor aml y mae'n codi, pa mor anodd ydyw i'w ragweld, dirywiad ac unrhyw ansefydlogrwydd.

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

Lefelau Angen a Aseswyd

Maes Gofal	B	D	U	C	I	D/A
Anadlu						
Maeth – Bwyd a Diod						
Ymataliaeth						
Croen (gan gynnwys hyfywedd meinwe)						
Symudedd						
Cyfathrebu						
Anghenion Seicolegol						
Gwybyddiaeth						
Ymddygiad						
Therapiau Cyffuriau a Meddyginiaeth						
Cyflyrau Ymwybyddiaeth Newidiedig						
Cyfansymiau						

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 2 – Meysydd Gofal

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

Nodwch isod unrhyw farn a fynegwyd gan yr unigolyn ar ôl cwblhau'r ACP nad yw wedi'i chofnodi uchod, gan gynnwys a yw'n cytuno â'r lefelau a ddewiswyd yn y meysydd gofal. Lle mae'n anghytuno â'r lefelau, dylid cofnodi hyn isod, gan gynnwys y rhesymau pam mae'n anghytuno â nhw. Lle mae'r unigolyn yn cael ei gynrychioli neu ei gefnogi gan ofalwr neu eiriolwr, dylid cofnodi ei ddealltwriaeth o farn yr unigolyn.

Argymhelliad y Tîm Amlddisgyblaethol sy'n llenwi'r ACP

Rhowch argymhelliad ar y dudalen nesaf ynghylch p'un a yw'r unigolyn yn gymwys i gael Gofal Iechyd Parhaus y GIG ai peidio. Dylai'r argymhelliad ystyried ystod a lefelau'r angen a gofnodir yn yr Adnodd Cymorth Penderfynu a beth mae hyn yn ei ddweud wrthyich o ran a oes gan yr unigolyn angen iechyd sylfaenol. Dylid nodi yma unrhyw anghytundeb ynglŷn â'r lefelau a ddefnyddiwyd neu unrhyw achos pryd y mae anghenion wedi'u nodi mewn mwy nag un maes gofal. Wrth benderfynu a ddylid argymhell mai anghenion iechyd yw anghenion sylfaenol yr unigolyn, dylid ystyried y canlynol:

- **Natur:** Mae hyn yn disgrifio nodweddion penodol anghenion unigolyn (a all gynnwys anghenion corfforol, iechyd meddwl neu seicolegol) a'r math o anghenion sydd ganddo. Mae hefyd yn disgrifio effaith gyffredinol yr anghenion hynny ar yr unigolyn, gan gynnwys y math o ymyriadau sydd eu hangen i'w rheoli.
- **Dwyster:** Mae hyn yn cyfeirio at faint a difrifoldeb yr anghenion a'r cymorth sydd ei angen i'w diwallu, gan gynnwys yr angen am ofal parhaol/parhaus ('parhad').
- **Cymhlethdod:** Mae hyn yn cyfeirio at sut mae'r anghenion yn dod i'r amlwg ac yn rhyngweithio â'i gilydd er mwyn cynyddu'r sgiliau sydd eu hangen i fonitro'r symptomau, trin y cyflwr (cyflyrau) a/neu reoli'r gofal. Gall hyn ddigwydd ag un cyflwr, neu gall hefyd gynnwys sawl cyflwr neu'r ffordd y mae dau gyflwr neu fwy yn rhyngweithio â'i gilydd. Gall hefyd gynnwys sefyllfaoedd lle mae ymateb unigolyn i'w gyflwr ei hun yn effeithio ar ei anghenion cyffredinol, er enghraifft pan fo angen iechyd corfforol yn peri i'r unigolyn ddatblygu angen iechyd meddwl.
- **Anodd eu rhagweld:** Mae hyn yn disgrifio i ba raddau mae anghenion yn amrywio gan greu heriau o ran eu rheoli. Mae hefyd yn ymwneud â'r risg i iechyd y person os na chaiff gofal digonol ac amserol ei ddarparu. Mae'n debygol bod gan rywun ag angen gofal iechyd anodd ei ragweld gyflwr sy'n amrywio, neu'n ansefydlog neu'n dirywio yn gyflym.

Gall pob un o'r nodweddion hyn, ar y cyd neu'n unigol, fod yn arwydd o angen iechyd sylfaenol, oherwydd maint a/neu ansawdd y gofal sydd ei angen i ddiwallu anghenion yr unigolyn. Dylid ystyried yn ofalus yr anghenion cyffredinol yn eu cyfanrwydd a'r effaith a gaiff yr anghenion hyn gyda'i gilydd wrth gwblhau'r ACP.

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Nodwch hefyd p'un a ddisgwylir i'r anghenion newid (dirywio neu wella) cyn y tro nesaf y caiff yr achos ei adolygu. Os felly, nodwch pam, pa anghenion a fydd yn wahanol yn eich barn chi ac a ydych chi, felly, yn argymhell y dylid cytuno bod yr unigolyn yn gymwys i gael GIP ar unwaith neu y dylid pennu dyddiad adolygu cynnar.

Os nad yw unigolyn yn gymwys i gael Gofal Iechyd Parhaus y GIG a bod yr asesiad a'r cynllun gofal, fel y cytunwyd arnynt gyda'r unigolyn, yn dangos bod angen cymorth arno mewn cartref gofal, dylai'r tîm nodi p'un a oes angen gofal nyrsio cofrestredig yn y cartref gofal, gan roi rhesymau clir yn seiliedig ar y dystiolaeth uchod.

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 3 – Argymhelliad

Gweler y nodiadau i ddefnyddwyr

Argymhelliad ar gymhwysedd i gael Gofal Iechyd Parhaus y GIG, isod, sy'n nodi'r casgliadau ar y materion a amlinellwyd ar y dudalen flaenorol: Dylid cynnwys y penawdau canlynol:

- Trosolwg;
- Natur;
- Dwyster;
- Cymhlethdod;
- Anodd eu rhagweld; ac
- Argymhelliad.

Llofnodau'r TA sy'n gwneud yr argymhelliad:

Gweithwyr iechyd proffesiynol

Enw mewn Priflythrennau	Swydd	Cymhwyster Proffesiynol	Llofnod	Dyddiad

Gweithwyr gofal cymdeithasol proffesiynol/gweithwyr proffesiynol eraill

Enw mewn Priflythrennau	Swydd	Llofnod	Dyddiad

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Rhestr Termau

Rhestr Termau

Adsefydlu

Rhaglen therapi ac ailalluogi er mwyn helpu'r unigolyn i fyw bywyd mor annibynnol â phosibl a lleihau effeithiau unrhyw anabledd i'r eithaf.

Amlddisgyblaethol

Mae amlddisgyblaethol yn cyfeirio at weithwyr proffesiynol o wahanol ddisgyblaethau, megis gwaith cymdeithasol, nyrsio a therapi galwedigaethol, sy'n gweithio gyda'i gilydd er mwyn diwallu anghenion cyfannol eu cleifion/cleientiaid er mwyn darparu gwell gofal, sy'n llai tameidiog.

Anaf sy'n gysylltiedig â phwyso

Niwed i ran o'r croen neu'r meinwe oddi tano o ganlyniad i bwysu ar y rhan honno o'r croen am gyfnod hir.

Asesiad amlddisgyblaethol

Mae asesiad amlddisgyblaethol yn asesiad o anghenion unigolyn lle yr aed ati'n benodol i gynnwys gweithwyr proffesiynol o wahanol ddisgyblaethau yn y gwaith o gasglu gwybodaeth asesu a'i gwerthuso.

Asesiad arbenigol

Asesiad a gynhelir gan glinigwr neu weithiwr proffesiynol arall sy'n arbenigo mewn cangen o feddygaeth neu ofal, er enghraifft strôc, gofal cardiaidd, cwnsela i'r rhai mewn galar.

Asesu

Proses lle y caiff anghenion unigolyn eu nodi a'u heffaith ar fywyd bob dydd ac ansawdd bywyd ei gwerthuso.

Cydgysylltydd Gofal

Unigolyn sy'n cydgysylltu'r broses asesu a chynllunio gofal pan fo angen gwasanaeth cymhleth a/neu nifer o wasanaethau ar unigolyn i'w gynorthwyo. Cydgysylltwyr gofal yw'r pwynt cyswllt canolog â'r unigolyn fel arfer. Mae'n bosibl bod termau gwahanol yn cael eu defnyddio i ddisgrifio'r rôl hon mewn gwahanol ranbarthau.

Cydymffurfiaeth

I ba raddau y mae claf yn cymryd, neu'n peidio â chymryd, meddyginiaethau fel y'u rhagnodwyd.

Cyfangiad

Cyflwr annormal, sy'n un parhaol fel arfer, sy'n effeithio ar blygiant y cymalau neu'n peri iddynt fethu â phlygu. Fe'i hachosir gan atroffi, trwy i ffibrau'r cyhyrau fyrhau neu trwy golli elastigedd normal y croen sy'n achosi i'r cyhyr gyfangau.

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Cyflyrau hirdymor

Y cyflyrau hynny na ellir, ar hyn o bryd, eu gwella ond y gellir eu rheoli gan ddefnyddio meddyginiaeth a therapïau eraill.

Cynllun gofal

Dogfen sy'n cofnodi'r rheswm pam mae cymorth a gwasanaethau'n cael eu darparu, pa rai sy'n cael eu darparu, a'r canlyniad a ddymunir.

Cynllunio gofal

Proses sy'n seiliedig ar asesiad o angen yr unigolyn ac sy'n golygu gweithio gyda'r unigolyn i nodi a chytuno ar y lefel a'r math o gymorth i ddiwallu'r anghenion hynny, a'r amcanion a'r canlyniadau posibl y gellir eu cyflawni.

Cytundeb

Cytundeb rhwng claf a gweithiwr iechyd proffesiynol ynglŷn â darparu gofal. Mae cytundeb a chydymffurfiaeth yn aml yn cael eu defnyddio i olygu'r un peth.

Dyfodol agos

Mae'n cyfeirio at anghenion y mae'r Tîm Amlddisgyblaethol yn ystyried yn rhesymol eu bod yn debygol o godi cyn yr adolygiad nesaf a gynlluniwyd ar gyfer yr unigolyn.

Galluedd meddyliol

Y gallu i wneud penderfyniad ar fater penodol ar yr adeg y mae angen gwneud y penderfyniad. Nodir y diffiniad cyfreithiol o unigolyn nad oes ganddo alluedd yn adran 2 o'r Ddeddf Galluedd Meddyliol fel: 'a person lacks capacity in relation to a matter if at the material time he is unable to make a decision for himself in relation to the matter because of an impairment of, or disturbance in the functioning of, the mind or brain'.

Gofal

Cymorth a roddir i unigolion i'w galluogi i fyw mor annibynnol â phosibl, gan gynnwys unrhyw beth a wneir i helpu unigolyn i fyw gydag afiechyd, anabledd, eiddilwch neu anhawster dysgu a chyfranogi cymaint â phosibl mewn gweithgareddau cymdeithasol. Mae hyn yn cynnwys gofal iechyd a gofal cymdeithasol.

Gofal cymdeithasol

Mae gofal cymdeithasol yn cyfeirio at yr amrywiaeth eang o wasanaethau a luniwyd er mwyn helpu pobl i gadw eu hannibyniaeth, eu galluogi i chwarae rhan lawnach mewn cymdeithas, eu diogelu mewn sefyllfaoedd bregus a rheoli cydberthnasau cymhleth (Our health, our care, our say: *a new direction for community services*, paragraff 1.29). Fe'i darperir gan sefydliadau statudol ac annibynnol, a gall Awdurdodau Lleol ei gomisiynu yn ddibynnol ar brawf modd, mewn amrywiaeth o leoliadau.

Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Pecyn cyflawn o ofal parhaus a gaiff ei drefnu a'i ariannu'n gyfan gwbl gan y GIG, pan asesis bod angen sylfaenol yr unigolyn yn ymwneud â'i iechyd. Gellir ei ddarparu mewn unrhyw leoliad. Pan fo unigolyn yn byw yn ei gartref ei hun, mae'n golygu bod y GIG yn ariannu'r holl

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

ofal sydd ei angen arno i ddiwallu'r anghenion iechyd a gofal cymdeithasol yr aseswyd sydd ganddo. Gallai gofal o'r fath gael ei ddarparu yng nghartref yr unigolyn a'r tu allan iddo, fel y bo'n briodol i'w asesiad a'i gynllun gofal. Mewn cartrefi gofal, mae'n golygu bod y GIG hefyd yn llunio contract â'r cartref gofal ac yn talu'r ffioedd llawn am lety a gofal yr unigolyn.

Gofalwr

Mae gofalwyr yn gofalu am berthnasau, partneriaid neu ffrindiau y mae angen help arnynt am eu bod yn sâl neu'n eiddil, neu am fod ganddynt anabledd. Mae'r gofal a ddarperir ganddynt yn ddi-dâl fel arfer.

Gwasanaethau cymdeithasol

Darperir gwasanaethau cymdeithasol gan 22 o awdurdodau lleol yng Nghymru. Maent yn darparu amrywiaeth eang o ofal a chymorth, yn unigol ac mewn partneriaeth ag asiantaethau eraill, i bobl y tybir eu bod mewn angen.

Gweithiwr gofal

Mae gweithwyr gofal yn darparu cymorth y telir amdano er mwyn helpu pobl i reoli gweithgareddau bywyd bob dydd. Gall y cymorth hwn fod yn ofal cymdeithasol, ymarferol neu gall ddiwallu anghenion gofal iechyd person.

Gwingiad

Cyhyr, grŵp o gyhyrau, neu organ wag yn cyfangu'n sydyn ac yn anwirfoddol, neu gyfangiad sydyn tebyg mewn agorfa. Daw pwl sydyn o boen ar yr un pryd â'r gwingiad fel arfer.

Gwybyddiaeth

Prosesau meddyliol uwch yr ymennydd a'r meddwl, gan gynnwys cofio, meddwl, barnu, cyfrifo, sgiliau gofodol gweledol ac ati.

Nam gwybyddol

Mae nam gwybyddol yn cyfeirio at unrhyw namau sy'n amharu ar unrhyw rai o'r prosesau meddyliol uwch, a gellir mesur llawer o'r rhain gan ddefnyddio profion seicolegol addas. Nam gwybyddol, yn enwedig nam ar y cof, yw'r priif arwydd ac, yn aml, yr arwydd cynharaf o ddementia.

Nyrs gofrestredig

Nyrs sydd wedi'i chofrestru â'r Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth. Yn y DU, rhaid i bob nyrs, bydwaig a nyrs iechyd y cyhoedd cymunedol arbenigol gofrestru â'r Cyngor Nyrsio a Bydwreigiaeth ac adnewyddu eu cofrestriad bob tair blynedd er mwyn gallu gweithio.

Pecyn gofal

Cyfuniad o gymorth a gwasanaethau a gynlluniwyd i ddiwallu anghenion asesedig yr unigolyn.

Tîm Amlddisgyblaethol

Tîm o ddau weithiwr proffesiynol neu fwy, sydd fel arfer yn dod o ddisgyblaeth iechyd a disgyblaeth gofal cymdeithasol. Nid yw'n cyfeirio at dîm amlddisgyblaethol sy'n bodoli eisoes

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

yn unig, megis tîm sy'n gweithio'n barhaus ar ward ysbyty. Dylai gynnwys y rhai sydd â'r wybodaeth ddiweddaraf am anghenion, potensial a dyheadau'r unigolyn.

Wiser pwysu

Fe'i gelwir hefyd yn friw gorwedd neu'n ddolur gwely. Niwed i ran benodol o'r croen a'r feinwe oddi tano oherwydd cyfuniad o bwysu, croeswasgiad a ffrithiant.

Adnodd Cymorth Penderfynu ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Adran 4 – Ffurflen Monitro Cydraddoldeb

Dim ond os nad oes Rhestr Wirio GIP wedi'i chwblhau y dylid llenwi hon (gan fod y Rhestr Wirio yn cynnwys ffurflen monitro cydraddoldeb).

Rhowch rywfaint o wybodaeth amdanoch chi eich hun. Bydd hyn yn ein helpu i ddeall a oes gan bawb fynediad teg a chyfartal at GIP. Cedwir yr holl wybodaeth yn gwbl gyfrinachol gan y GIG. Ni chaiff unrhyw wybodaeth a allai ddatgelu pwy ydych ei throsglwyddo i unrhyw sefydliad arall, i'r cyhoedd nac i'r wasg.

Ticiwch un blwch yn unig ym mhob categori.

1. RHYW	
Gwryw	
Benyw	
Trawsrywiol	

2. CYFEIRIADEDD RHYWIOL					
Dim ond os ydych yn 16 oed neu drosodd y mae angen i chi ateb y cwestiwn hwn. Pa un o'r isod sy'n berthnasol i chi? (*Os 'Arall', rhowch fanylion yn y blwch a ddarperir)					
Heterorywiol / Strêt	Lesbiaidd / Menyw Hoyw	Dyn Hoyw	Deurywiol	Byddai'n well gennyf beidio â dweud	*Arall

* Unrhyw ateb arall, ysgrifennwch yma

3. GRŴP OEDRAN –

Pa un o'r isod sy'n berthnasol i chi?

0-15	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-84	85+

4. ANABLEDD

A ydych yn ystyried bod gennych anabledd fel y'i diffinnir gan *Ddeddf Cydraddoldeb 2010*?

Mae'r Ddeddf Cydraddoldeb yn diffinio person anabl fel rhywun â nam corfforol neu feddyliol sy'n cael effaith andwyol sylweddol a hirdymor ar ei allu i gyflawni gweithgareddau arferol o ddydd i ddydd.

<https://www.gov.uk/definition-of-disability-under-equality-act-2010>

Ydych

Nac ydych

5. GRŴP ETHNIG –

Pa un o'r isod sy'n berthnasol i chi? (*Os 'Arall', rhwch fanylion yn y blwch a ddarperir)

Gwyn	Cymysg	Asiaidd <i>neu</i> Asiaidd Prydeinig	Du <i>neu</i> Ddu Prydeinig	Tsieineaid neu grŵp arall
Prydeinig	Gwyn a Du Caribiaidd	Indiaidd	Caribiaidd	Tsieineaid
Gwyddelig	Gwyn a Du Affricanaidd	Pacistanaidd	Affricanaidd	Arall*
Arall*	Gwyn ac Asiaidd	Bangladeshaid	Arall*	
	Arall*	Arall*		

* Unrhyw ateb arall, ysgrifennwch yma

6. CREFYDD

Pa un o'r isod sy'n berthnasol i chi? (*Os 'Arall', rhowch fanylion yn y blwch a ddarperir)

Mae Cristnogaeth yn cynnwys yr Eglwys yng Nghymru, yr Eglwys Gatholig, yr Eglwys Brotestanaidd a phob enwad Cristnogol arall

Cristnogaeth	Bwdhaeth	Hindŵaeth	Iddewiaeth	Mwslimiaeth	Sikhiaeth

* Unrhyw ateb arall, ysgrifennwch yma